

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Consacrarea noului episcop.

Hirotonirea noului episcop al Lugojului II. Sa părintele Valeriu Traian Frențiu se va săvârși în ziua de Anul-nou 1/14 Ianuarie a. c. în biserica catedrală din Blaj prin Esc. Sa P. S. d. Metropolit dr. Victor Mihályi de Apșa, asistat de P. SS. episcopi dr. Demetriu Radu al Oradei-mari și dr. Vasile Hossu al Gherlei.

După-cum suntem informați, noul episcop va sosi la Blaj azi, Sâmbătă în 11 Ianuarie seara la orele 6. Asemenea și-au anunțat participarea Preasfinții Lor episcopii de Oradea-mare și de Gherla, cari vor sosi la Blaj însoțiți de câte un canonic al acelei biserici.

Din dieceza Lugojului va fi de față o delegațiune a Veneratului Capitol de acolo și mai mulți membri ai Clerului acelei dieceze, precum și rudeniile mai de aproape ale noului episcop.

Serviciul dumnezeesc se va începe dimineața cu ceva înainte de orele 9 și va decurge conform prescrișilor din Arhieraticon, cari prescrie împreună cu tot decursul așteia sfinte și înălțătoare ceremonii vor fi cuprinse într'un program tipărit. Acest program va fi împărțit tuturor celor interesați. În catedrală va cânta cu aceea ocașiune corul mixt condus de d. profesor de muzică Iacob Mureșian.

Din partea noastră cu bucurie și omagială reverință salutăm sosirea la Blaj a noului Mire și a celorlalți Preasfinți Arhieri. În întâlnirea Lor sub conducerea P. S. D. Metropolit, fie din ori ce prilej, vedem totdeauna o manifestare a autonomiei Provinciei noastre bisericești și suntem siguri, că în urma rugăciunilor, ce se vor înălța la săvârșirea acestui act atât de sfânt și solemn, darul lui Dumnezeu se va vărsa cu profunziune nu numai asupra diecezei de Dumnezeu păzite a Lugojului, ci și asupra întregii noastre provincii bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș și asupra tuturor acelor, cari vor asista cu evlavie.

Armonia vieții.

În sala cea mare a orașului s'a adunat toată lumea bună. Și logele erau toate pline, ca la un concert, dar lumea era cuprinsă de astă dată de sentimente cu totul alte decât înaintea concertelor. Un aer de catedrală se așezase peste tot; o liniște solemnă și sfântă stăpânea întreagă sala cea vastă.

Scena, fără culise de astă dată, era prefăcută într'o grădină cu arbori și flori sudice. Și verdeța aceea închisă, măria încă solemnitatea clipei...

Toată lumea era în așteptare. De odată intră El în sală, sărbătoritul Arhieriu. O undă de aclamațiuni s'a revărsat peste întreg cuprinsul. Toți s'au ridicat în picioare, și aclamau, fluturau batiste, ridicau mâinile, iar alții, fără să-și dea seamă se plecau, se închinau spre binecuvântare.

Ajungând înainte Arhieriu se sui pe câteva trepte, pe scena unde o ceată de bărbați, în haine de gală, așezați în semicerc, îl primiră cu adâncă închinare. În mijlocul lor se părea o statuă vie. O mândră statuă împrejmuțată de un grilaj negru în semicerc.

Dupăce a ocupat loc în centrul liniei de semicerc, au început a eși unul câte unul în front, ilustrii domni, și a-l saluta cu alese cuvinte...

Representantul Academiei de științe, al universității, al societății filosofice, al societății publiciștilor; și toate reuniunile și societățile, literare, artistice, sociale, își aveau reprezentanții lor, cari aduceau în cuvântări desăvârșite prinosul lor de omaj sărbătoritului Arhieriu, la jubileul activității sale literare.

La urmă i-s'a dat o plachetă artistică de argint și un condei de aur...

Senin, dar stăpănit, el primi darurile, le privi cu zimbet pe o clipă, apoi le puse pe măsuta acoperită cu catifea purpurie. O rază de soare cădea tocmai în acel loc și strălucea în bătaia razelor de ameazi: placheta de argint și condeiul de aur...

Iar Arhieriu deschise rostul său și zise...

D-Voastră ați auzit, de bună-seamă legenda paserilor cântătoare. Demult-demult, la începutul lumii, în Mercuria celei dintâiu săptămâni a facerii, când Domnul a slobozit paserile pe aripile lor, ele nu știau cânta. Unele ciripeau, altele croncăneau; unele fluerau altele cotcodau, dar nu știa nici una cânta. Li-s'a cam urât deci de starea asta și au trimis vulturul, ca cel mai avântat între paseri, să meargă sus în ceriu, ca să cheme pe Ingerul cântăreț, pe măiestrul corurilor ingerești, să le învețe și pe ele a cânta. A venit Ingerul din cer și a adus cu sine fluieră și flaută, harfe și laute, și adunând paserile în rând, și a luat instrumentele și a început să le învețe cântările frumoase ale firei nestrucate.

Măiestrul însă nu s'a procopsit la fel cu toți elevii săi, pentru că se purtau cam șod. Unele paseri, chiar și sara de cântări, se uitau tot numai după pradă și pândiau după hoituri. Altele, în vanitatea lor, se uita tot la penele sale scilpicioase; ba unele să sfădeau, se certau și nu ascultau la cântări, așa cât și rostul învățării a eșit foarte feliurit.

Unele, ce e drept, au învățat pe deplin cereasca cântare, altele însă abia au învățat câte o bucatică, altele câte un acord, ori două, iar altele chiar nimic.

Așa s'a întâmplat cu cântăreții impenați, și cam așa se întâmplă și cu cântăreții, cari învăț până. Și la acestia s'a coborât geniul frumșetii formelor, geniul limbei, și le-a împărțit din comorile sale, unora mai mult, altora mai puțin. Între cântăreții cu condeiul unii au primit daruri mari, și cântă ca Homer sau Ossian; alții au luat darni-mai mărunte, și cântă și ei ciripind, ca autorii anonimi ai poeziei populare. Iar cei ce nu-s cântăreți, ci numai purtători ai condeiului, unii sunt măiestri ai forme și ne desfătează cu alcătuirile lor beletristice; iar alții conzideră forma numai ca un

mijloc și frumseța ei o resumă mai mult în rezolvarea harmonică a marilor probleme.

E norocul sfeșnicului înalt, că pe el și bucățica cea mică de lumânare se vede mai bine, decât vălătaia focurilor din adâncă vale.

Ceea ce mă face să prețuesc și se primesc deci cu drag aceasta serbare, e că DVoastră aprobați direcțiunea ideală, căreia eu îi slugesc, în câtva cu condeiul, dar mai mult cu vieța; e fenomenul acesta important, că DVoastră gustați împreună cu mine credința cea mare, încrederea cea mare în ordinea morală și triumful binelui, alipirea către Dumnezeu și către darul său cel ajutător; e că împărtășiți convingerea mea și cu participarea aceasta a DVoastră strigați în lumea largă: »Drept ai! De asta avem noi lipsă! De armonie avem lipsă, de armonie între om și Dumnezeu, între lume și om, între suflet și natură, între știință și credință, între ființele mărginite și între nemărginitele aspirații; de armonie între multele disarmonii, și tu ai atins aceste coarde ale armoniei«.

Și dacă eu n'aș fi învățat dela geniul dumnezeesc mai multe acorduri de cum a învățat... cîntîța, sau sticlețul, dela Ingerul cântăreț, eu cu încredere le-aș da în lumea largă, pentru că știu, că bine fac cu ele.

Aceste armonii le propoveduesc eu; deși nu-s multe. —

Lumea noastră sufletească nu prea știe cîntî marile misterii, și e dispusă mai mult spre revoluțiune, decât spre devoțiune, mai mult spre revoltă decât spre rugă. Deși în penumbră, într'o vecinică penumbră, ea totuși ar vrea mai mult să vadă, decât să creadă.

Lumea, natura, vieța, cu instinctele și luptele ei, așa stă înaintea omului de azi ca și seclul dur de peatră înaintea artistului, și așteaptă să-i dea formă, măsură și armonie. Dar, vai, sunt așa de puțini măiestrii vieții, în cari geniul să se întâlnească cu prețuirea »tainei măsurilor divine«. De aceea e abis între știință și credință, între rațiune și inimă, între lumea internă și cea externă, între psiche și fizis, și în loc de armonie numai geamăt de durere umple sufletele omenești.

Starea aceasta e dureroasă, mai ales acum, când filosofii cearcă să stîngă lumina credinții, care cu geometria, care cu mecanica, care cu istoria; acum când cearcă să stîngă și luminările dela altar, și stelele de pe cer. Pe urma acestora suferă nu numai credința în Dumnezeu, ci și credința ce o pomeni în adevăr, în cunoaștere, în realitate.

Intr'aceia ei zic; că idealele noastre sunt numai iluzii fără temelie reală, sau proiecțiuni proprii ale sufletului nostru; ei zic că și pe Dum-

nezeu noi ni-l creăm, nu El ne a creat pe noi; și că noi suntem măsura adevărului, iar nu adevărul este norma și măsura noastră, de care să ne ținem.

Ei zic, că principiile și axiomele sunt numai niște stele, pe cari noi le aruncăm în văzduh, iar nu stele de acelea, cari acolo sus pe cer sunt arătătoarele veacurilor și vecinicilor.

Intre astfel de împrejurări simțim apoi, ce binefacere, ce binecuvîntare este a crește pe om în armonia inimii și a minții, în armonia credinții și a științii, și a-l aduce astfel mai aproape de Dumnezeu, și a-l ajuta, ca chiar și deasupra abisurilor vieții să fie cu sufletul senin și mulțămît, măcar pe cât e cîntîța, care cântă deasupra unei prăpăstii.

Dar afară de liniștirea sufletului lumea modernă are o mare trebuință. Ea nare nevoie numai de armonie, ci și de energie: de energia luptei și a muncii, de energia înaintării și a statorniciei, de energia stăruinței și a devotamentului. Iar aceasta energie trebuie să și-o creeze, trebuie să și-o stoarcă singur din suflet. Iar aceasta nu se poate cu filozofia modernă în a cărui intuiție e totdeauna amestec întunecat, în ale cărei tese e întrețesută în doiala, și care e amețită și îmbetată de relațiunile iluziunilor și ale nihilismului.

Aceasta nu se poate crea nici cu

FOIȚA.

CAVALERUL...

după SCHILLER.

»Cavaler cu coif de aur, brăul care-l port e sfânt
Altă flacăra m-ar frînge și m-ar duce spre mormânt...
Tot ce m-a vrăjit de-acuma-i visul gândului senin,
Picurii privirii tale nu-s în stare să-i alin...«

El ascultă cu privirea prinsă 'n giulgiuri de amurg
O 'ntrebare doar mai scapă și s'aruncă 'n șea pe murg...
În Elveția la oaste strajă 'n sute de răscruți,
Glas de corn — și-s râu voinicii purtând semnul sfintei cruci.

...Scris'a fapte cavalerul scuturându-și spada 'n mâni
Coiful lui a fost un fulger prăvălit între păgâni,
Iar porecla teutoburgă viu Bosforul l'a pătruns —

Ah, dar ce folos când însu-ți te topești de-un dor ascuns?!
.....

...A trecut un an la mijloc, zile negre, nopți de-amar,
Și 'ntr'o seară cavalerul își împarte oastea iar...
Desfăcând albastre pânze râde-o navă 'n portul gol:
Taina cupii de ispită să dai lumilor ocol...

Trămurând de-un gând ca varga bate 'n partea celui schit,
Ah, dar fulgerând urechea-i ce cuvinte i-au isbit:

»După cine 'ntrebi 'n deget astăzi poartă sfânt inel
Ieri a fost mărita clipă când s'a logodit cu el...«

Ca 'ntru'n strigăt strânge pumnii în lumina de amurg
Sfarmă coiful, svârle zale, lasă nume, spadă, murg...
Și zorind acuma iată-l pe sub umbre mari de ulmi
Greu din cote și genunche urcă coasta unor culmi...

...O colibă ca un cântec râde 'n razele de-argint,
Teii schitului pe vale bat din ramuri și s'alint...
Când cu lacrimi în privire tresărind din prag afară
Un voinic de-atâta vreme tot privește, solitar...

Tot privește schitul negru zile lungi de amar și chin
Până când — și cine-ar crede? — o fereastră sună lin
Până când priviri albastre ca 'ntru'n fulger străbătând
Dulce-i flutur printre neguri vis de aur, zâmbet blând...

...Pune scurt pe colț de stîncă fruntea rece de sudori
Tainic surizându-i ochii următoarei auri...
Și la fel trecut-au ceasuri, zile lungi de-amar și chin
Până eând la schitul negru o fereastră sună lin...

Până când priviri albastre ca 'ntru'n fulger alergând
Dulce-i flutur printre neguri vis de aur, zâmbet blând...

Adormit pe totdeauna l'au aflat păstori răzleți
Avea ochi topiți de dorul unei mândre dimineți...

I. Murășan.

poezia modernă, care și când cântă dela gură, plânge dela inimă, colorile ei sunt violetul, care se stinge, verdele care se spală și suriul sombru; florile ei sunt fără miresme și reci; reci ca florile de ghiță, reci ca capetele de copii morți.

Nici morală vieții publice nu poate da aceasta energie, dimpotrivă, ea numai strica o poate, doar viața publică e numai renegare de principii și compromise peste compromise.

»Convingerile« cele mai intime sunt numai niște beșici de săpun ce le slobod copiii cei mari ai politicii și publicul își râde dimpreună cu politicianii, nu numai de »convingerile« intime, ci și de posibilitatea lor.

Incotro să ne îndreptăm, dară? Poate la marile idei, la cugetările strălucitoare? Dar gândirea în sine nu e încă energie; energie se face numai dacă produce simțire. Gândirile sunt numai aprinjoare, ear energiile, cari explodează și despică stâncile nu aprinjoarele le produc, ci ele numai le pornesc.

Nici legea și paragraful nu e putere; legi și codice de legi avem cu grămada; nici nu-s stoguri îmblătite acelea, ci grâu cu grăunțe, dar de nu le vom îmblăti și de nu vom scoate grăunțele și nu le vom sâmana cu mâna în brazde aburoase, nu va fi roadă, nu va fi viață.

Ce este dar puterea? — întreb

și eu cu poetul. El zice: puterea e voința. Iar eu zic: Putere e voința, dar înainte de voință, mai este o putere, care să prefacă în aceeași putere a voinții, este: simțirea, sentimentul. Sentimentul nobilitat, bine educat, cultivat, crescut în nădejde, și ridicat într'un codru de voințe. Este simțirea răscolită, simțirea inspirată, simțirea disciplinată spre lucrare, spre abnegare, spre sacrificare de sine. Este simțirea care penetrează voința în manifestările sale cele mai frumoase, ca încredere, ca vitejie, ca dor de muncă, ca iubire. Prin căldura simțirii se face din idee principiu, din paragraf morală, din iconă ideal. Ea ne ajută, ca și între desiluzii să nădăjduim; ea ne ridică din pulberea îndoielilor la altarul încrederii; ea ne conduce din calea brușoasă a torturărilor de sine, la câmpiile cu pajiște verde, mătăsoasă, a liniștei și împăcării.

De această putere are lumea trebuință. Isoarele acestei puteri trebuie să le desfacem, și după ce le-am desfundat să le păzim să nu se infecteze.

Căutătorul acestor isoare de putere morală am voit eu să fiu. De aceste puteri am voit să se străbată știința, arta și cultura. Cu ajutorul lor am voit eu să cresc nu numai o generație tineră, ci și o tinerime generoasă.

În pornirea aceasta n'am ajuns departe, n'am făcut mare ispravă, dar »in magnis et volluisse sat est«.

De altfel noi nu numai să voim, ci să și muncim.

Har Domnului, că direcțiunea aceasta a aflat echou în opinia publică, mai ales în publicul acestei serbări. Har Domnului, că sunt mulți, cari își înțeleg datorințele față cu aceste mari probleme.

Pentru toate acestea primiți mulțămăta mea. Pentru că deși cu direcția aceasta ne sunteți datori DVoastră înșive, pentru serbătorirea ei, eu vă rămân datornic.

»...D-voastră m'ați cinstit și cu un dar frumos și prețios; cu plachetă și cu condeiu, cum se potrivește meșteșugului meu, și cum se potrivește dărnicii Dvoastre. Doresc, ca ceea ce a zis Papa Bonifaciu despre unii preoți ai vremii sale: »mai de mult aveam potire de lemn și preoți de aur, iar acum avem potire de aur pe mâna unor preoți de lemn« să trebuie să mi-o aplic mie în senzul acesta până acum un condeiu de 10 fileri a făcut slujba și ai scris ce ai putut, iar acum ai căpătat condeiu de aur și nu-i ispravă de dânsul. Mulțamesc pentru dar; și condeiu il voiu învăț și pe viitor. Dar sufletul, dispoziția de lipsă la învățarea condeiului, voia de lucru a scriitorului nu se poate câștiga pe bani. Recunoașterea, interesarea și

Cei patru.

II.

Ce altcum eram, când la anul nou al nemților am plecat îndărăpt! Ghemuiți cu toții într'o sanie îngustă, îmboldoriți în cojoace și străie, numai ochii ne mai scilipeau de sub căciula mare, trasă adânc pe cap la vale. Un cuvânt nu avea nici unul de spus. Din mișcatul nervos al ochilor se vedea pe fiecare, cum cearcă să-și smulgă gândul de acasă, unde și l'a uitat. Dar urmă de plâns nu se vedea la nici unul.

— Dacă vrei să rămâi acasă, zicea după vechiul tipic tatăl fiecăruia în momentul plecării, aici îți pot da de lucru dragul meu. Vezi și așa am lipsă de om cu plată.

— Ba nu. Mă duc. Cum nu m'aș duce? De abia apuc să plecăm odată.

Ei, dar cine știe ceti în ochii oamenilor, ușor putea înțelege, cum de buna și mama, apoi tata și ceilalți fac ce fac și dispar, se aseund și când reapar li-s ochii roșii și nu știu ce ne-ar face spre voi. Doară bine vedeam noi, cum li-se rupe inima tuturor după noi — și totuși habar n'aveam. Ne venea vremea să mergem și noi plecăm cu ochii uscați, cu pasul sigur, zimbând la lacrimile tuturor, cari în momentul plecării ne boceau la poartă...

— Plânsa-ți copii, ne întreabă deodată

Moș-popa, care încă mergea cu noi în sanie și se uita vesel în ochii fiecăruia.

— Dar de unde? Doar nu suntem fete?

— Am auzit copiii moșului, zise apoi Moș-popa, ce cântări minunate știți voi și mie odată batăr să-mi cântați. Vedeți și caii merg mai bine și sania alunecă mai ușor! Batăr una-două să-mi cântați, dacă suntem laolaltă.

Seoase din șerpar o dutcă pentru fiecare și ni-o puse în mână fără să mai aștepte răspuns.

Dar eram prea aproape de casă. Dina-ntea ochilor nu se depărtaseră încă dealurile, pădurea, câmpul alb de nea, Oltul ne șerpuia alături și prea era atmosfera încărcată de duiosie. O simți aceasta și Moș-popa și ne lăsa încă cu gândurile, în tăcerea noastră. Numai când nimic nu se mai vedea din țara aceasta frumoasă, când și cel din urmă creștet de deal dispăru în depărtare și iarăși bătu vântul Vămii pe șesul Cibinului în sus, de abia atunci mai zise odată Moș-popa. — Indată ce vom ajunge în Sibiu, am să vă cumpăr câte un orologiu. Numai să nu vă imprăștiati, că vreau să fiți toți laolaltă, așa cum sunteți acuma. Să vă alegeți voi fiecare orologiu, pe care îl vreți. Numai să-mi cântați și mie.

Un orologiu fiecare! Incepurăm a ne mișca în cojoace! Ne uitaram un dărab unul

la altul apoi fără vre-o altă introducere începurăm cu glas timid, tremurător:

Vino, vino lângă mine
Inger dulce, ce iubesc
Vino, vino, că fără tine
Eu nu pot să mai trăiesc.

— — — — —
Te rog domnule, dă-mi pace
Eu nu pot să te iubesc,
Căci onoarea mie-m place
Și nu pot s'o părăsesc.

În sfârșit era o cântare potrivită cu situația. Mai ales, că Moș-popa vrea să cântăm, îi și căutasem una mai sfântă și am ales pe aceasta cu ingerul, cu melodia duiosă așa cum tocmai se potrivea cu a noastră situație. Numai strofa a doua nu o înțelegeam de loc. De ce ingerul zice cătră domnul respectiv să-i dea pace? Și ce-o mai fi și onoarea, care-i place așa tare la inger?

Dar lucrul principal e, ca să cântăm și să-i placă la moșul popa, care ne cumpăra orologiu. Pe încetul ne veni inima la loc, ba din ce ne ne apropiaram mai tare de Sibiu, cântam tot mai vesel și mai vesel, până ce ne trizirăm la Fata lui Ghazi Ozman.

— Bravo copiii moșului, zise moș-popa laudându-ne. Acum băgați de seamă să nu vă lăsați unul de altul, ca să vă cumpăr orologiu. În Sibiu însă era ziua de anul nou și bolțele erau închise.

— Ce pacoste, zise năcăjit moș-popa.

dragostea D-voastră contribuie la această voie.

Vă mulțămesc pentru această serbare, nu în numele cultului personal, ci în numele cultului impersonal!

Cuvintele lui luminoase, calde, străbăteau la inimi, la minți. Și toți cei ce-l ascultau li-se părea, că li-se deschide o nouă lume, o nouă latură a vieții. Au eșit mulțumiți, și au dus în casele lor o comoară mare: armonia vieții.

Delacruce.

Sașii și reforma sufragiului universal. Impotriva ori-cărei lărgiri de drepturi luptă mai ales scâpătații nemeși ai Ardealului și — sașii. Pentru ei sunt toate bune așa cum sunt. Stăpânesc Ardealul în parte, căci au interese comune de-a nu lăsa puterea din mână. Compromisul acesta saxonomaghiar se svircolește din răspuneri în tabăra guvernamentală, ca pe românii din Ardeal să-i eschidă total dela — urnă. Mai ales sașii își tem drepturile lor, căci în comitatele săsești elementul român cu nimic nu stă îndărăptul celui săsesc. Guvernul se zice, că studiază încă odată chestia și voește să le facă pe voie.

Fondul cultural.

Acest fond, înființat în sinodul arhidiecezan din 1909, s'a ridicat peste așteptare și ne-a incredințat despre numărul frumos al inimilor alese, gata de jertfă, ce le avem.

Locul contribuțiilor de câte 1—5—10 cor. l'au luat jertfele de 100—500—1000 și mai multe coroane oferite de singuratici; contribuțiile mai mari ale băncilor, ca d. e. a „Patriei” din Blaj 25.000 cor. și apoi coroana tuturor 100.000 cor. date de inimosul Vasile Stroescu.

Frunzărind actele de contribuire, adresate Veneratului Conzistor, ori Administrațiunii acestui fond, scrisori mai lungi, epistole, cuponi de asigurațiuni postali, te convingi, că fiecare a contribuit cu dragă inimă;

Dar nu vă supărați. Mai vin eu la Sibiu. Numai băgați de seamă, să fiți toți patru, așa ca acum, căci nu aș vrea să se supere nici unul, pe celalalt. Voi toți sunteți buni.

Ne mai puse câte o ducă în mână și porni supărat, pentru că s boltele încuiate. Dar ori ce făcu moș-popă nu ne mai putu aduna nici când laolaltă. Și cu toate că e azi alb și plecat de povara anilor nu uită să ne spuie, când ne întâlnește pe care-va.

— Ce păcat măi copii, că nu vă mai puteți aduna toți patru.

— Nu moșule. Nu... Căci doi din cei patru de mult is prav și țărăna.

Oct. Prie.

mai mult, mulțămesc, chiar. că poftiți fiind la contribuire, li s'a dat puțința, ca să concurgă și ei cu câteva cărămizi la edificiul cultural al bisericii și neamului nostru.

Numele contribuțiilor s'au publicat la timpul său; ale unora însă nu, în urma dorinței lor „Vă rog să nu-mi dați numele publicității” macar că suma dăruită este respectabilă.

Contribuțiile în bani și ofertele în obligațiuni, cari s'au mai făcut, vor fi cuprinse într'un conspect tipărit, care se va trimite la toți întemeiatorii fondului cultural precum și altora, cari ar dori, ca să se alătore la ei.

Acest conspect va fi nou îndemn de contribuire unora, și aducere aminte altora, ca să-și achite regulat quotele anuale, și interesele după quotele restante, la achitarea cărora s'au obligat.

Dăm spre orientare câteva rubrici din rațiunile de pe 1911 ale fondului:

Intrate:

Au intrat din sumele oferite	95,966 c.
Au intrat interese dela contribuții	5,043 „
Contribuiri nouă au intrat	7,223 „
Interese după depuneri și acții	5,307 „
Au intrat oferte în obligațiuni	12,300 „

Eșite:

Pentru salare învățătoarești stabile s'au votat de Ven. Conz. și dat	11,741 c.
Ajutoare pentru edificii și requisite școlare	20,519 „

Starea fondului în 31 Dec. 1911:

In bani elocați la bănci	131,593 c.
In acții de bănci	8,820 „
In obligațiuni oferite	144,876 „
In bani gata	2,249 „
Interese restante după obligațiuni	3,958 „
Averea întreagă făcea la 31 Decemvrie 1911	291,778-15

Meditând cetitorii noștri asupra acestor rubrici, vor putea înșiși afla, în care rubrică sunt cuprinși ei, și de cumva mai au obligament față de acest fond, se vor sili, ca să-și implinească acestea obligamente.

În ori care rubrică ne-am afla, datorințe avem cu toții, ca inimilor darnice, să le aducem aminte de acest fond. Începutul e frumos, să continuăm așadar!

Correspondințe.

Biserica lui Petru Maior din Reghin.

Duminecă în 29 Decemvrie 1912 s'a celebrat în biserica parohială gr. cat. din Reghinul săsesc părăstas solemn cu cuvântare ocazională pentru marii fondatori ai săi dela anul Domnului 1811.

Prilejul l'a dat deoparte suta de ani implinită, iar de alta trecerea alor 70 ani dela moartea întâiului fondator Ioan Marinovits, macedoromân venit la 1758 în Reghin din *Mega Tirnova* (țara turcească), cum

spune piatra dela mormânt, și mort în 1842 Octobree.

A asistat un număr mare de credincioși, în deosebi în ținută de mare serbătoare familiile fruntașe, din cari unele și-au pomenit prin asta cu cinste moșii și strămoșii proprii.

În fruntea fundatorilor acestei biserici stau: negustorul Ioan Marinovits cu Episcopul Ioan Bob (1000 fl. R.), apoi Todor Bardoși, fost încă la 1804 curator primar al bisericii și moșul H. S. D. Iuliu Bardoși, insp. școl. r. în r. în Sibiu, apoi fam. de negustori: Mih. Muntean, Vraciu, Radu și Mihailovits.

Din singură fam. Ioan Marinovits sunt urmași direcți în viață și acum și unii mari sprijinitori ai bisericii strămoșești!

Țin să reproduc aci după Șematismul iubilar din 1900 începutul acestei biserici, ce se leagă de un nume așa de mare cum a fost vestitul protopop Petru Maior, unul din cei 3 luceferi ai culturii românești.

— Românii din Reghinul săsesc, la îndemnul și stăruința lui Petru Maior, au cumpărat în ascuns dela un sas scâpătat o casă și o curte cu scopul de a edifica acolo biserica și casă parohială. Sașii înțelegând aceasta au voit a zădărnici planul. Magistratul orașenesc a trimis o comisie, ca să designeze acel loc pentru grajduri erariale. Maior le-a descoperit planul și în noaptea înainte de ziua pusă pentru eșirea comisiei și-a avizat pe toți credincioșii despre cele ce se pregătesc și, ca să vină pe ceasul numit la fața locului. Încă atunci noaptea au așezat în curtea cumpărată o masă cu cărțile și vasele sacre, aduse din Reghinul ung., unde locuia Maior. Între 2 stâlpi au pus un clopot, iar pe un al 3-lea stâlp o toacă. Când comisia săsească a sosit, P. Maior celebra s. liturghie pentru credincioșii săi, la altarul improvizat sub cerul liber!... Sașii fripți de rușine s'au întors acasă, iar lui P. Maior i-au făcut proces.

Urmarea a fost, că li siliră să părăsiască Reghinul, unde vor fi sunat multele și alesele predici ale acestui mare român unit, scoase în ediție nouă cu litere lat. de distinsul protopop al Clujului Dr. Elie Dăianu. Petru Maior s'a dus ca revizor la tipografia crăiască din Buda, dar bunii lui credincioși i-au implinit dorul, terminând la 1811 biserica în formă de cruce, lungă de 25.5 m., largă de 7.5 cm. și înaltă în intern până la boltitură de 5.5 m. Păreții de 0.82-1.30 și 1.60 m. Românii, cari la 1811 nici preot local n'aveau, ei li administra din Reghinul ung., la 1911 ajung, cu toate piedecile puse, la doi preoți-protopopi locali, cu două biserici, ale căror clopote armonioase se împreună peste întreg Reghinul săsesc!...

Și bisericii va veni azi-măne să-i dea mână de ajutor la întărirea Românilor de aici Societatea meseriașilor români, ale cărei statute sunt deja aprobate!

Numai de-am înțelege și noi vremile, ca marii noștri înaintași!...

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 38 44

Mare asortiment de vestminte bărbătești, de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și franeat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

Școala gr.-cat. din Băișoara.

Aflu a fi vrednic de-a se aduce la cunoștința publică bucuria acea mare și adevărată, de care e pătruns poporul din Băișoara, văzându-și edificiul cel nou școlastic în starea cea mai bună, dar mai ales convingându-se despre acea, ca în urma urmelor și stăruința lor de a putea redeschide școala lor confesională în contra școalei de stat, care s'a înființat în Băișoara, începând cu anul acesta școlastic, cu 2 învățători, în stare de-a cuprinde toți elevii școlari ai comunei — n'a rămas fără rezultat, ci astăzi deși împărțiți copii la ambele școli din comună, s'a putut începe fără de nici o pedecă învățământul la școala românească gr.-cat.

Lucrul cu redeschiderea școalei se poate mulțumi în cea mai mare parte Spectatului domn dr. Ioan Giurgiu avocat în Iara, la care a alergat poporul din Băișoara pe timpul cât a fost supus la pedepse școlastice, aplicându-i-să 4 rânduri de pedepse în suma de 15—15 cor. pe fiecare copil de școală. Ca bucuria noastră se fie deplin îmi țin de datorința mare de a aduce cea mai sinceră mulțumită Spectatului domn dr. Ioan Giurgiu pentru osteneala D. Sale, ce au făcut-o pentru școala noastră.

Folosul cel mai mare l'am avut, că ocupându-să cu cauza școlară din Băișoara, desbătând chestia și cu alții, a ajuns lucrul până acolo, de noi trebuie se recunoaștem, ca în primul loc Spect. D. Sale îi revine meritul de a se bucura împreună cu noi, că osteneala Spect. D. Sale e încoronată cu succes.

Din spusele Spect. D. Sale a ajuns cauza școalei noastre la cunoștința Spect. domn dr. Aurel Novac avocat în Pecica, care a binevoit a ne trimite un dar marinos de 400 cor., ce să-i întrebuițăm pentru lipsele noastre școlastice. Aceasta jertfă, izvorită din iubire față de neam, ni-a convins pe deplin, că cauza susținerii școalei noastre confesionale e un lucru atât de însemnat, deci astăzi când suntem trecuți peste greutățile, ce le-am întâmpinat în timpul îndelungat, când s'au făcut silințele pentru înscrierea copiilor de școală, îmi țin de cea mai mare datorință, ca în numele poporului român din Băișoara să-i aducem și pe aceasta cale cele mai sincere mulțumite Spect. domn dr. Aurel Novac, păstrându-să din partea poporului român cea mai sinceră admirație și recunoștință. Dumnezeu cel cere să-i respătească acest însemnat dar și binefacere.

Băișoara, la 8 Ianuarie 1913.

Ioan Labol,
preot gr.-cat. în Băișoara.

Spicuirii.

În Adevărul din București (Nrul din 15 dec. 1912.) aflăm și următoarea mărturisire pe care pentru sinceritatea ei o reproducem: „Pierduți aici, ca o insulă în mijlocul oceanului slav, noi românii ne-am pierdut urma de latini numai din cauza, că am adoptat religia greco-orientală, ceea ce a făcut pe frații noștri de aceeași ginte să ne considere ca slavi. Ba chiar noi înșine nu ne-am descoperit latinitatea de cât foarte târziu.

Bătrânul meu profesor și director al gimnaziului din Brașov, Iacob Mureșianu,

fost atâta vreme director al Gazetei Transilvaniei, românul de inimă, căruia zilele trecute numeroși admiratorii i-au sărbătorit centenarul nașterii sale, ne repeta adesea:

— Noi, românii, am fost părăsiți de puternicii din Occident și uitați de frații noștri latini, numai din cauza religiei noastre greco-orientale. Dintre toate popoarele latine din lume, numai noi românii nu suntem catolici. Dacă am fi fost catolici, ca toți ceilalți latini, am fi găsit un sprigin puternic la popoarele de aceeași ginte cu noi cum și în puternicia Romei, pe vremurile, când religia era tot și națiunea noastră n'ar fi fost risipită ca un stol de potârniși, în care vânătorul și ar descărca pușca.

Din cauza religiei noastre am fost considerați de toți frații noștri de sânge ca slavi și abandonăți de ei soartei nemiloasă.

Nu știu dacă aceasta cugetare profundă a unuia dintre cei mai buni români, care pune naționalitatea mai presus de religie a apărut vre-o dată în publicitate. Ea conține un adevăr istoric care cu greu poate fi tăgăduit.

Reviste.

Conflictul bulgaro-român. România a avisat puterile europene încă la începutul războiului balcanic, că la caz, când aliații vor eși biruitori din luptă, ea va pretinde rectificarea graniței dela sudul Dobrogei, rămasă și azi deschisă spre Bulgaria. Ministrul de interne al României d. Tache Ionescu a fost deci exmis la reuniunea ambasadurilor din Londra, ca acolo să pertracteze compensațiile, pe cari Bulgaria trebuie să le dea României în schimbul neutralității sale. Pertractările aceste n'au avut rezultatul dorit și astfel România e în fața unui războiu cu Bulgaria. Dacă Bulgaria nu va da un răspuns mulțumitor până Vineri, România va ocupa cadrilaterul fără a mai sta pe chibzuri. În vederea acestui conflict a sosit și un delegat al Turciei la București, care a oferit sprijinul turcesc României în cas de războiu.

Noutăți.

Cătră cetitori. La Nrul acesta am alăturat și câte o assignațiune postală pentru toți abonații noștri, cari nu și-au achitat încă abonamentele. Cu acest prilej facem un nou apel la sentimentele creștinești ale d-lor abonați, ca să binevoiască a lua în considerare, că fără sprijinul recerut, o foaie bisericească-politică nu poate să existe. Că încetarea „Unirei” în împrejurările actuale ce urmări ar avea pentru biserica noastră, își poate ori-cine închipui? Rugăm deci călduros pe toți, și mai ales pe domnii

restanțieri, ca să binevoiască a grăbi cu achitarea sumelor, ce ne sunt dator, căci în urma datorităților contrase, ni s'a exhaustat ori-ce posibilitate de a corespunde speselor enorme, cari ni-se cer zilnic.

Casina română din loc arangează Luni seara îndatinatul „Revelion” în sala dela „Univers”. În program sunt piesele teatrale „Comoara” de N. Băiaș și „La sate”, comedie localisată de d-na Silvia Pop u. Negruțiu. Intrarea este 1 cor. de persoană. Începutul la 8 seara.

Fondul cultural a primit dela Majorul Popa, Brașov, 2 cor. răscumpărare de felicitări.

Nașterea unui nou principe român. A. S. R. principesa Maria a dat naștere Sâmbătă în 22 Dec. v. seara la 7:35 unui nou principe. Nașterea a fost anunțată capitalei României prin 101 tunuri trase dela arsenalul armatei. A. Sa principele Ferdinand a dat noului născut numele de Mircea.

Rescumpărări de felicitări la anul nou în favorul „fondului casei societății meseriașilor români din Blaj” Teofil Dragomir, proprietar Lupoia 5 cor. Dr. Banfi Stefan, medic Moravița, Sever Pop, conducătorul consumului Blaj, Niculae Negruțiu, prof. Petru Suciu, prof. G. Precup, prof. Ioan Pușcaș, arândator Blaj câte 1 cor.

Ministru de iustitie a fost numit în urma retragerii lui Székely, secretarul de stat al secției cultelor dl Balogh Ienő.

Pastorală. Episcopul gr.-or. dela Caransebeș dr. Miron Cristea a dat din prilejul sărbătorilor de Crăciun o circulară cătră credincioșii lui, în care îi îndeamnă la toate acele vârtuții creștinești și naționale, prin cari și un popor sărac poate deveni cu timpul mare.

Nou ministru de externe german a fost numit Sagov ambasadorul Germaniei la Roma.

„Unirea” foaie de zi. Și-au răscumpărat felicitările de Ss. Sărbători dnii Iuniu Br. Hodosiu, directorul „Patriei” cu 10 cor. A. C. Domșa, comptabil la adm. centrală cu 5 cor. Majorul Popa cu 2 cor. în favorul fondului pentru transformarea Unirei în foaie de zi.

Masa studentilor. Dl Niculae Racofta medic în Șeica mare, a dăruit 20 c. întru amintirea repausatei sale mame Anica Racofta fondului Mesei studenților dela școlile din Blaj. — Dl Dr. Eugen Bran, adv. Teaca și-a răscumpărat felicitările de Ss. Sărbători cu 10 cor.

Orientul român e titlul unei noi reviste politice și culturale, ce apare la Cluj sub direcția dlui V. E. Moldovan. Revista se prezintă în aceleași condiții, cum era repausatul *Orizont*, apărut tot acolo și îngrijit de același director. Nrul prim are articoli buni aproape exclusiv de conținut politic. Apare odată la lună și costă 10 cor. la an. Îi dorim viață îndelungată.

Achitarea lui Pantelimon. Famosul bandit moldovean Pantelimon, care a fost prins în primăvara într'un sat aproape de Iași, după ce guvernul a mobilizat în urma lui toată jandarmaria din nordul Moldovei, a fost achitat de Curtea juri din Botoșani. Au fost achitați și complicii banditului. Achitarea a surprins numărăoasa asistenți din sala Curții cu juri.

Cine cumpără lexicoanele unguerești? De curând a apărut un nou lexicon ungheresc în editura lui Révay. Acum vine știrea din Budapesta, că ministrul Zichy a cumpărat în sarcina bugetului cultelor 1500 exemplare și a plătit editorului suma de 450 mii cor. Celelalte ministere încă vor cumpăra o sumă oare care de exemplare.

Voci din public. Primim următoarea scrisoare: 'Mi iau voia a Vă atrage atențiunea asupra faptului că „Asociația de Ajutorare Reciprocă Eschiana”, deja încetat, și pentru neputerea în ordine a agențelor ei, în partea Slavonă și Croată a țării, din partea Tribunalului din Eszék i sa dispus liquidarea; — Pentru ce, am fost avisa-ți din partea asociației, toți membrii ei ca în timp de 6 luni, fie care membru, să avizeze Tribunalului, despre solvirile la cassa acelu institut, ca după terminul acela vinzându-se totă averea imobilă a acelu institut, să se poată face împărțirea corectă între membrii acelu institut, întru cât să va ajunge.

Mulțumită. În turnul bisericii lui Petru Maior din Reghinul-săseșc s'a suit azi toaca prețioasă, ce am comandat-o la dorința și cu cheltueala Spect. doamne Sidonia dr. Popescu, vechea și puternica spriginitoare a acestei biserici, pășind credincios pe urmele marilor săi înaintași intemeietori de biserică. Toaca costă pesie 400 cor. Esprim și pe calea aceasta recunoștința tuturor credincioșilor noștri constanței binefacătoare!... Reghin, la 3 Ianuarie 1912. Arion M. Popa, paroh-protopop.

Mulțumită publică. Eugenia Turcu din Făgăraș și Dr. Augustin St. Rațiu avocat în Turda logodiți: Domnul Dr. A. Rațiu în loc de avize de logodnă ne-a trimis la adresa direcțiunii suma de 30 Cor. pentru masa studenților universitari rămâni din Cluj: Primească pentru darul seu pe calea acesta mulțămitele noastre. Cluj la 26 Decembre 1912. Cu deosebită stimă. Direcțiunea.

— Subscriși în numele curatoratului bisericesc gr.-cat. din Slimnic (Szeindek) aducem și pe calea aceasta cea mai profundă mulțumită Mult On. Direcțiunii a institutului de credit „Brădetul” din Orlat pentru suma de 20 cor. trimisă ea dar de Crăciun pentru copii săraci dela școala noastră. Slimnic la 2 Ianuarie 1913. Ioan Stănilă inv. gr.-cat. Aripion Păculea preot gr.-cat.

Petrecheri. Tinerimea română din Ghijasa-de-sus invită la producțiunea teatrală urmată de joc ce o va aranja Duminecă după Crăciun în 12 Ianuarie st. n. 1913 în școala gr.-cat. din loc.

— Tinerimea română din Vurpăr invită la producțiunea teatrală împreună cu cântări care se va aranja în 1/14 Ianuarie 1913 (la Anul-nou).

— Reuniunea română de cântări și muzică din Bistra invită la producțiunea teatrală-muzicală, ce o va aranja Marți la 14 Ianuarie 1913 (Anul-nou) în hotelul „Csiky” din Bistra.

Necrolog. † Gavriil Ciobotar, vice-protopop onorar și paroh greco-cat. a repausat în Domnul în al 90-lea an al etății și al 62-lea al preoției. Înormântarea reposatului s'a întâmplat Miercuri în 1 Ianuarie 1913 la 10 ore a. m. în cimitirul greco-cat. din Gyimesbükk Odihnească în pace!

La societatea comercială pe acții „Consum” în Blaj
afă aplicare imediat o cassieră care poșede limba română în scris și cetit.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajta**, profesor.

(Continuare).

— Grijește-te bine Maiestate, atâta îți spun, zise contele. Furia hugenoților nu se înfrică de nimic. Dacă sunt așa de nebuni de cred, că arma lui Maurvert s'a umplut în Louvre și că Coligny aici nu are decât inimi, atunci e de crezut, că ei sunt aplicați spre săvârșirea ori-cărei fapte mișești.

Carol fără să-și întrerumpă calea, s'a întors și a chemat la sine un camard.

— Spune căpitanului că gardiștii au să formeze un șir începând dela poartă și prin ambitele pe unde o să trecem.

Camaradul s'a grăbit să îndeplinească porunca.

— În casa admiralului sunt mulți hugenoți? întrebă Carol.

— Primele încăperi ale castelului sunt indesuite, răspuse Antremont.

— Ce crezi? întrebă regele pe mamă-sa.

— De pe calea pe cari ai pornit nu te poți retrage, deci trebuie să mergi înainte, răspuse Ecaterina. În împrejurările aceste, doar nu și-ar îndeplini planul miserabil.

Carol și-a plecat capul și a tăcut.

În castelul lui Coligny abia au prins de veste despre sosirea hugenoților și pe hugenoți i-a cuprins un fior. Nobilii sau simțit măguliți pentru înalta vizită, dar fanaticii de cari erau mai mulți, ziceau că curtea simulează cu totul. Mulți își încheștau pumnii, alții strigau în gura mare prin coridoarele castelului:

— Moarte ucigașilor! Jos cu tiranii! Răsunare, răsunare!

Se aude îndată zingănitul armelor și mulțimea numai cu mare greu a putut fi reținută dela măcelul, ce era să-l săvârșească.

De-odată se deschise ușile curții, zgomotul a încetat. Se auziau pașii regulați a gardiștilor, cari intrară în curte. Mulți și-au ridicat capetele să vază pe regele. Alții se întorceau în altă parte să nu-l vază.

Garda s'a așezat în ordinea în care i-s'a demândat.

Regele intră cu oare-care teamă în palat, unde în numele admiralului îl salutară câțiva nobili. Ecaterina privi la mulțimea din curte și zise regelui:

— Uite numai la oamenii aceștia!

Hugenoții văzând pe regele și pe Ecaterina s'au infuriat și mai tare.

— Toate sunt după-cum ne-a spus Antremont, zise Ecaterina.

— I-am văzut îndeajuns! Și s'a dus mai departe.

În vreme-ce nobilii remaseră îndărăpt, regele, Ecaterina și generalii au intrat în odaia, în care era cel rănit. La pat steteau câțiva ofițeri hugenoți, cari priveau boldiș la oaspeții veniți. Coligny s'a ridicat.

După o convorbire scurtă Carol se cugeta la planurile lui vechi!

— Iubite, în ce stare te afli? zise Carol. Ași fi întristat dacă nu așa și ti că

rânile îți sunt vindecabile. De altcum nenorocirea e destul de mare. Va fi vai și de făptuitor! Pedeapsa lui va rămânea multă vreme în mintea oamenilor.

— Pe păcătoși ușor poți să-i afli, căci aproape sunt descoperiți, zise Coligny. Mă încred în dreptatea Maiestății Voastre și îți mulțumesc pentru oboseală. De s'ar întâmpla cumva să mor, fiind glonte înveninat, soartea al lor mei o las la chibzuința Maiestății Voastre. Te rog respectează toate ordinațiunile referitoare la protestanți.

După-ce Coligny, — înveninat fiind — se simte în cele din urmă, din cuvintele lui apare, că mișcarea religioasă n'a înscenat-o numai pentru ridicarea renumelui său.

— Fii liniștit, zise regele. Pe supușii mei credincioși îi voi apăra întotdeauna.

Ecaterina veni mai aproape.

— Primește compătimirea mea, zise Ecaterina și îți doresc să te însănătoșezi cât mai în grabă. Cuvintele aceste le spuse cu atâta sinceritate încât nici chiar ochiul cel mai ager n'a putut să observe simularea.

Coligny din contră, care cunoștea bine pe Ecaterina zise:

— Eu sunt pe deplin convins de bunătatea Maiestății Voastre; îți mulțumesc de bunăvoință, dar știu, că totul e numai simulare.

Apoi se întoarse în altă parte, ceea-ce înseamnă că, regina ar fi bine, dacă s'ar și depărta.

Ea însă a stat locului privind când la regele, când la admiralul.

— Din cauza morbului meu nu-i permis să se peardă nici un moment, în ce privește interesele Franței. Suntem pe deplin pregătiți pentru războiu, pe care Maiestatea Ta îl poate începe fără amânare. De aceea te rog nu mai întârzia nici un moment. Se faci totul pentru mărirea Franței, pentru nimicirea inamicilor ei și pentru ridicarea măririi și a gloriei numelui tău.

— Dorința ta e și a mea, zise regele. Vom desface steagurile Franței, îndată-ce cel mai mare conducător al nostru va putea conduce ostile spre Madrid.

— Mulțumesc Maiestate! Slabele mele puteri le ofer serviciului statului și Maiestății Voastre.

A tăcut repede aruncând o privire severă asupra Ecaterinei.

— Maiestate permite-mi să-ți descopăr un secret.

La un semn al regelui toți s'au depărțat dela patul bolnavului. Ecaterina și Henric Anjon merseră în celalalt colț al odăii, ascultând conversația regelui cu Coligny.

— Am dovezi zise încet admiralul, că toate planurile noastre referitoare la războiul cu Spania, ne sunt tradate. Și încă chiar și cele mai ascunse. Ori-ce hotărîre a noastră se comunică în secret și celor din Madrid, Vinderea secretelor noastre trebuie împedată. Pretinția mamei Maiestății Voastre cu solii spanioli e o vădită tradare.

— Pe viitor aceasta vom împedea-o! zise regele Carol, aruncând o privire răzbușătoare asupra mamei sale.

— Ținerea în secret poate să ne ajute numai în năcazurile noastre.

— Da, da, ai dreptate elegiz sere.

— Soartea Franței e depusă în mâna regelui continuă încet admiralul. Mulți au abuzat de bunăvoința Maiestății Voastre.

amestecându-să și în drepturile proprii ale regelui. Deci te rog, nu-ți mai comunica gândurile și planurile cu nime. Cu atât mai puțin să spui ceva unei femei.

— Înțeleg, — oh înțeleg, — zise Carol.

Coligny — În decursul acestei vorbiri secrete, — ațta tot mai mult pe regele împotriva mamei sale și a partidei ei.

Regina asculta meren cu încordare. Era tare neliniștită. Se apropie de ei și le întrerumpe conversația.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Cultura Creștină“ revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 19, cu următorul cuprins:

Alexandru Ciura: Visul păstorului.

— **Dr. Ioan Bălan:** Limba românească în cele dintâi cărți bisericești (I). — **Dr. Ioan Sâmpăleanu:** Intențiunea Romei față de biserica Românilor din Ungaria. (I). — **Ștefan Tășiedan:** Icoane din viața poporului român din Bihor (1726—1748). (I). — **Dr. Vasile Hâncu:** Pelagra. — **Cronică:** Date statistice privitoare la episcopia maghiară (sr.); O nouă crimă a Bisericii unite (ar.); Necredința a înfrânt Turcia (sr.); Cazul Caron (ar.). — **Cărți și reviste:** „Cuvântul Adevărului“ (ar.); „Telegraful Român“ (ar.).

„Luceafărul“ Nr. 33 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: **Dr. Sextil Pușcariu:** Grigorie Alexandrescu. Ecaterina Pitiș Cântece (poezii). Veniamin Negru Corsetul. I. Agârbiceanu Ceasuri de seara. * * * **Dr. Traian Valeriu Frențiu.** I. U. Soricu Oaspe drag (poezie). T. Murășanu Tacii... (poezie). **M. Sadoveanu** Povestea cu privegitoarea. **Elena Farago** Copii câtră moș Crăciun (poezie). **I. Agârbiceanu** Povestea unei vieți (roman). **T. C. Iacob Murășianu.**

Cronici: T. Codru: Eugen Brote. **Dr. Sextil Pușcariu:** Românii din Bucovina. **Gh. D. Mugur:** Boierii din trecut. **Insemnări:** Dicționarul limbii române. **Pictura bulgară.** Muzica bucureșteană din toamna aceasta. **Invățătorimea română din Sălăgiu.** Chestiunea naționalităților. „Lumina nouă“. Nașterea și moartea materiei. „Biblioteca populară a Asociațiunii“. Figuri contemporane din România. Inșiră-te mărgărite. Restanțierul. — Poșta redacției. — Bibliografie.

Ilustrațiuni: Grigore Alexandrescu. Răsboiul din Balcani: Lupta dela Ceataldega. Cucerirea unei poziții turcești de trupele bulgare. Muctar pașa rănit într'o recunoaștere a forturilor dela Ciataldega. Soldați Turci în întăriturile dela Ceataldega. Episcopul **Dr. Traian Valeriu Frențiu.** Retragerea Turcilor după lupta dela Lule-Burgas. Ocuparea Salonului: Un soldat bulgar și grec făcând cruce pe fesul unui soldat Turc. Șeful Albanezilor **Beiul Ismail Kemal,** sub conducerea căruia s'a proclamat în 23 Noemvrie independența Albaniei. Prințoneri Turci păziți de Bulgari. **Correspondentul de răsboiu englez** (caricatură). **Iacob Murășianu.**

Cosinzeana număr de Crăciun cu următorul cuprins: Redacția: Cetitorilor, articol. **I. U. Soricu:** Colindătorul, poezie. **Al. Ciura:** Episcopul **Dr. Valeriu T. Frențiu.** **P. Dulfu:**

Nașterea Mântuitorului, poezie. **Ion Agârbiceanu:** Uu moralist, schiță. **T. Murășanu:** Sonet, poezie. **Orește:** Poetul, poem dramatic. **Maurice Maeterlinck—Elena Farago:** Tăcerea. **S. Bornemisa:** Vor trece anii-mi repezi, poezie. **Corneliu Moldovan:** Pastorală, poezie. **Ion Dragoslav:** Povestea lui Moș Crăciun. **Ecaterina Pitiș:** Cântece, poezie. **A. Ady—Vasile Stoica:** Mi-e dor, poezie. **D. M.: Cronică documentară:** Boala la fiare. **Aurelia Pop:** Scrisoarea unui copil câtră Moș Crăciun, poezie. **Viora din Bihor:** Cântec, poezie. **Lazar—Ciura:** Floarea Betneliei, roman. **L. C.: Moda.** Flori de o zi: **Leontina Ciura:** Crăciunul. — **Vasile Stoica:** Parsifal. — **R. Margean:** Trei păstori se întâlniră. — * * * **Romanul nostru.** — **Simion Gogan:** Ștefan Lazar. — **I. Costa:** Răvaș poezie. — **A. P.: Răsboirea Harapilor.** — **Abonenților noștri.** Scisori dela redacție. — **Ilustrații.**

Convorbiri științifice și filozofice, revistă lunară pentru popularizarea științei și a filozofiei: București strada Calonfirescu, 7 (pe an 4 lei).

Foiaia Școlastică, revistă pedagogică, cu următorul cuprins: **Dr. Valer Seni:** Critica unei lecții (I). — **Iosif Marian:** Scrisoare câtră un învățător tinăr. — **Red.: Motive românești.** — **Ioan Ciocârlan:** Bătrânii, schiță. — **Informațiuni:** Afaceri de ale reuniunilor; Curs de psihologie experimentală; Efectele surmenagiului; Când e omul mai în putere; Brutalități; Concursuri docentale.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială din Blaj**

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{5}{10}$ cm.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. **Apologetica creștină** fco. 5-30
vol. II. **Tradițiunea și Bis.** fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.** fco. 7-30 cor.
vol. II. **Sacramentele și Eshatologia.** fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la **Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.**

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.** — Prețul freat 2-20 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.** — Prețul tabloului cor. 1-50 fil.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe colori, după originalul pictorului nostru **F. C. Domșa.** Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al **canonicului Bunea** în patru colori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: **Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva sau Librăria semin.**

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: **Ciolt, Gauru, Prislop, Curtuiuzul-mare, Șomcuta-mare, Remetea, Buciumi și Văraiu** pe 1912 sem. 2-lea. — **Boinești** pe 1912 sem. 2-lea. — **Săbăoani (Moldova)** pe 1913 sem. 1-iu. — **Grid** pe 1912 sem. 2-lea. — **Comandă-de-jos** pe timpul din 1/12 1911 până în 1/7 1912. — **Bobota** pe timpul din 1/1 1909 până în 15/2 1910. — **Bernadea** pe 1909 întreg și pe 1913 sem. 1-iu. — **Sânbenedic** pe 1912. — **Nandra** pe 1912 sem. 2-lea. — **Szinte** pe 1912. — **Feisa** pe 1910 și din 1911 până în 1/9. — **Pănade** pe 1912. — **Székeytelek** pe 1901. — **Vălioara** 1912. — **Gyergyóalfalu** pe 1912 trimestrul ultim. — **Oarba-de-Mureș** pe 1912 sem. 2-lea. — **Cenadul-mare** pe timpul din 1/5 1911 până în 1/5 1912. — **Tasnádszilvas** pe 1912 sem. 2-lea. — **Szakállasdombó** pe timpul din 1/3 până în 1/10 1911. Adresa o vom schimba, cât ce vom avea ceva răgaz. — **Szamoslippó** pe 1912. — **Órboldogfalva** pe 1912 întreg. **Ig. Sz.-Leta-mare** pe timpul din 1/7 până în 15/11 1912. — **Chezler** pe 1906 sem. 2-lea și întreg an 1907. — **Rafna** pe întreg an 1905 și din 1906 până în 1-a Iulie.

Proprietar, editor și redactor responsabil:

Augustin Gruția.

1000 metri

Lemne de foc,

crepate, calitate bună, așezate gata în vagon câte 10,000 kilograme, ab **Szováta,** liferează cu prețul de

140 coroane

SCHUSZTER MÁRTON

în SZOVÁTA.

(116) 6—7

AVIZ.

Se vând 7000 metri cubici lemne uscate de foc. — Depărtare de gară 7 klm. Informațiuni dă **Majoros István** din SZOVÁTA.

(1) 2—3

Sculptor român.

In atelierul firmei

Ion și Aurel Cotîrlă

sculptori tâmplari și auritori în Oravița română (Oráviczafalu Krasószörény megye).

Premiați cu medalii și diplome dela expozițiile: București, Sibiu, Panciova și Lugoj. Să lucrează: Iconostase (temple), tronuri, jeturi, ripide, chivote etc. adecă întreg aranjamentul bisericesc, în ori ce stil, l'a dorință și în bizantin cu motive românești și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe spesele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare, nu se cere înainte nici un ban până după predarea lucrului: un favor, ce dela străini nu să poate avea. La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte redusă, să se ceară de probă desemnuri.

Rog binevoitorul sprijin Românesc.

(112) 7-25

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel întemeietorul Unirii cu Roma, discurs rostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Biu a central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

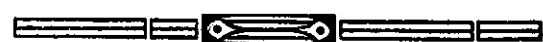
(9) 50-52

Director-sef

Dr. Cosmutza.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 9'50 cor.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopotz și fabrica de scaune de fier pentru
==== clopote a lui ====

Antoniú Novotny

în Timișoara-Fabric

(4) 51-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provazute cu adjuțuri de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de ceapare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provazute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețuacaziuri ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut de asigurare ardelean „Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt priu spargere) asig. p. pagube la apaducto.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate		5,146,558-36
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744-
	vieată	10,931,322-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520,492-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 132-?

Din „Divina Comedie“ a lui Dante.
Infernul.

Cantul IX.

Dante și Virgiliu, reușesc în sfârșit să străbată în infernul profund, în cetatea Dite, zăvorâtă, cum știm din cantul VIII, de mii de spirite infernale, pe cari nici Virgiliu nu putu-se să le înduplece cu vorbe blânde. Poetul descrie deci în culori vii, cari frapează: *nerăbdarea* și *îndoiala* lui Virgiliu, care așteaptă cu dor trimisul ceriului; frica auctorului de-a nu rămâne cumva în aceste locuri fioroase, și îmbărbătarea ce-o primește din partea lui Virgiliu; ivirea celor trei furii sau Eumenide, cari fac să înghețe în vine sângele poetului și să se strângă mai aproape de iubitul duce; venirea viforoasă a îngerului, care bagă în spărieți toate duhurile Orcului; vorbele aspre ce le adresează acesta spiritelor infernale, încăpăținate chiar și în fața fatalului destin; deschiderea porților cetății de foc, Dite; pătrunderea în lăuntrul zidurilor aceleia și primele impresii ale lui Dante. Aceasta ar fi schița întregului Cant VIII, care, trebuie să mărturisim, are părți clasice din punct de vedere estetic.

Dar să revenim la amănunte!

v. 1. Virgiliu se întorsese năcăjit foc, că nu izbutise să înfrângă cerbicioșia dracilor și să între în infernul profund. Dante văzând pe măiestru din cale afară aprins la față de flacăra mâniei cei ciocotea în suflet, devine palid de tot, ca omul muncit de spaima morții. Observând aceasta Vergiliu, își potolește mânia numai decât.

v. 3. Acest monolog al lui Virgiliu trebuie tălcuit astfel: »Abunăseama trebuie să învingem; de nu cumva vom fi fost înșelați. Dar e cu neputință, căci sprijinul ni-l'a oferit *astfel* de persoană, cum e Beatrice sau Dumnezeu; cu toate că-i adevărat chin de moarte nesosirea celui atât de așteptat. Va se zică, Virgiliu stă la îndoială numai un moment, și se reculege. Dar și această umbră de îndoială fii în stare să neliniștească pe Dante numai decât, și să-l facă să se îndoiască deabinele, dacă vre-un suflet diu *primul grad*, din limb, deci și Virgiliu, poate să străbată sau ba în infernul cel mai profund și să se orienteze pe acolo. La liniștirea lui Dante servă versurile 7--11, din cari rezultă, că Virgiliu a mai cercetat odată cetatea Dite, străbătând până în cercul lui Iuda. Îndemnat de arta magică a vrăjitoarei vestite din Thessalia, Erihto, — s'a dus să scoată de acolo un suflet trădător.

6. »Speranța moartă e *unicul chin*«. Unicul chin a celor din limb, din primul cerc, este că n'au nădejde de-a recăștiga vreodată pe Dumnezeu. Nu suferă, va se zică și pedeapsa simțurilor și a focului, ca ceilalți din celelalte cercuri.

8. »Ce poate aduce un duh în trupul lui.« Erihto redesteptă la viața un mort, cu farmecele sale, ca să-i poată spuna lui Sextus Pompejus, cum va fi sfârșitul bătăliei dela Farsal între tatăl-său și Iuliu Caesar.

10. Cercul lui Iuda, cel mai jos dintre toate cercurile concentrice ale iadului, se zice cel mai depărtat de ceriul, ce încunjură toate. Conform doctrinei tolomaice

pământul e centrul universului. Și astfel centrul pământului, va fi centrul centrului, cel mai depărtat punct de ceriul.

v. 13. Celea trei furii, cari se ivesc pe turnul înalt, sunt Erinele sau Eumenidele fetele lui Acheronte și a Noptii, slujnice de a Proserpinei. Menirea lor este să samene zavistie între cei osândiți și să-i tortureze. Numele celor trei Furii se vede în v. 16: *Megera*, care produce neînțelegeri în *voințe*, *Tesifone*, care produce neînțelegeri în *cuvinte*, și *Alecto*, care produce neînțelegeri în *fapte*.

v. 15. *Regina durerii cei de veci*, este Proserpina, soția lui Pluto, fca lui Iupiter și a Cererei.

v. 18. Furiile chiamă în ajutor în des-nădejdea lor, pe *Medusa*, care avea să-l împetrescă pe Dante și să-l pedepsească pentru cutezanța de-a străbate în împărăția întunerecului. *Medusa*, este sora cea mai mică dintre cele trei Gorgone, (*Medusa*, *Stennio* și *Euriale*), fca de a lui Forcus zeu marin, ucisă dimpreună cu surorile sale de Perseu, fiul lui Iupiter și a Danaei. Capul despărțit de trup avea puterea de-a schimba pe tot celce se uită la el în stan de piatră. De aci strigătele Furiilor: »Meduzo hai« și de aci grija de mai târziu alui Virgiliu de a-l feri pe Dante de orice primejdie.

v. 21. Învățătura, ce zace ascunsă sub vălul cântării, ne-o talmăcește Castelvetro: »Nu trebuie să iubim bunurile acestei lumi, nici să le privim; nu trebuie să ne bizuim în puterile noastre, ci dimpotrivă să cerem sfatul și ajutorul oamenilor, pe cari Dumnezeu ni i-a dat de conducători și dascăli.

Medusa așadară închipuește bunurile acestei lumi; a le *privi* înseamnă a le iubi și a avea încredere în ele; a-se *întoarce înapoi*, a le fugi de bună voie; iar *acoperirea ochilor* lui Dante cu mâna lui Virgiliu (vezi v. 19 și 20) închipuiește sfatul și îmbărbătarea oamenilor sfinți, cari nu ne lasă să fim seduși să le iubim.«

v. 27. Duhuri *ruinate*, adecă *osândite*. Osânda de veci doară e mai mult decât *ruină*.

v. 28. »Și atât eră, de ce părea să-i pese«. Nu simția deci nici o frică de cei osândiți, nici milă. Greață îi făcea numai fumul greu ce ieșea din apa stătută și răspândia miros neplăcut.

v. 32. Sporiul de durere l-au experimentat diavolii, când Domnul Nosru Isus Hristos după moartea sa a intrat în iad și a scos de acolo sufletele celor morți în dreptate. Durerea *esențială* a celor osândiți nici nu crește nici nu scade. Ea se menține constantă, deoarece derivă din aceeași cauză neschimbată, din faptul *osândeii vecinice*. Durerea *accidentală* însă poate schimba, întrucât în *succesiunea* faptelor și în *trecerea* veacurilor observă, că toate planurile lor de-a împedeca mărirea lui Dumnezeu, nu numai că nu succed, ci obțin tocmai efectul contrar. În chipul acesta deci sporește durerea lor cu trecerea anilor.

v. 33. Amintește de pășania lui Cerberus, care voise să împedeca intrarea lui Ercole în iad. Hercule adecă târăse pe Cerberus, legat cu lanțuri groase, afară de poarta iadului, rămânându-i cestui din urmă gâtul și ceafa strânse de lanțuri, roase de păr.

v. 34. Cum n'areminte. «Să stea un om durut de alt amar.» . . .

Îngerul isprăvindu-și misiunea, se întoarce fără a vorbi cu cei doi poeți, ca omul muncit de alt gând (nu amar, cum e în traducerea românească). Singurul gând, ce-l preocupă pe înger, este reîntoarcerea grabnică la locul fericirii, *ceriul*.

v. 38. La Arles și la Pola sunt multe morminte, pentrucă după tradiție ar fi fost acolo luptă înverșunată între Saraceni și creștini.

v. 43. Sub numele de eretici, se cuprind toți necredincioșii, și fiecare sectă își are mormântul său de caznă, incins de flăcări.

Dr. Alexandru Nicolescu.

Acea coloare moart'a feții mele
Ce 'n spaim' avui când el veni napoi,
Făcu pe-alui cea vie să i-o spele,

Ca omul care-ascultă stete apoi,
Căci mult prin neguri ochii să străbată
N'aveau puteri, prin aerul greoi.

Noi tot avem să biruim odată
Așa 'ncepu: de nu... *atare*-mi spuse: . . .
Oh, cât m'amân' acum că nu s'arată.

Văzui eu bine cum un vâl el puse
Pe ce 'ncepui, cu ce-a sfârșit să zică,
Și n'a 'ncheiat așa cum începuse,

Și nu puțin aceasta îmi dete frică,
Fiindc'am tras din spusu-i nedeplin
Mai rău un sens decum avea adică.

În fundul acestei triste scoici mai vin,
Cândva, din cei din primul grad, în care
Speranța moartă e unicul chin?

Așa întrebai. Iar el: se 'ntâmpi'arare
Să-i fie dată sarcin' oarecui
De-a face această mea de-acum cărare.

Dar eu, ce-i drept, și de-altă dată fui
Trimis aici de-acea Erihto, crudă,
Ce-poate-aduce un duh în trupul lui

Eram de scurtă vreme mort, iar truda
Impusă-mi fu prin iaduri să străbat
Spre-a scoate-un duh din cercul unde-i Iuda.

Din cel mai jos și-obscur și 'ndepărtat
Delung de cerul ce 'ncunjoară toate.
Știu drumul bine deci, nu fii 'ngrijat

Ăst' smârc ce-atât de rea putoare scoate
Încinge — orașul aprinselor morminte,
Și-a 'ntră numai cu sila 'n el se poate.

Mai multe-a spus, dar nu le mai țin minte
Căci eu demult ținisem ochii mei
Spre 'naltul turn cu vârful-acel ferbinte,

De-unde au răsărit deodată trei
De sânge pline Furii infernale,
Ce aveau mișcări și chip ca de femei

Cu hidre verzi încinse ale lor șale;
Iar păr purtau: de șerpi mărunți și groși,
Ce îmbrățișau fioroasele lor tample

Virgil pe-aceste serve-ale Reginii
Durerii cei de veci, le cunoșcui;
Și cat, a zis, ferocele Erinii.

În stânga lor Megea plânge-acu,
Și-Alecto este care 'n dreapta plânge,
Tisifone-i la mijloc. și tăcui

Pe pept cu ghiarele s'umpleau de sânge,
Și-urlau, bătând în palme, așa că eu
Simțiam cum spaima spre Virgil mă strânge.

Meduzo hai, așa strigau mereu
Să-l facem piatră, și priveau spre mine,
Spășească 'n el, atacul său, Teseu.

ntoarce-te și 'nchide-ți ochii bine,
Mi-a zis Virgil, că n'ai să mai vezi stele
De-apuci să vezi pe Gorgo dacă vine.

Vorbind m'a întors chiar el de cătră ele,
Și nepărându-i palmele-mi de-ajuns
Și-a întins podiș și-a lui peste ale mele.

Voi cei cu spirit ager de pătruns
Cătați aici 'n cântarea mea ciudată,
Sub vâlul ei ce 'nvăț îmi zace ascuns!

Și eat' atunci pe balta tulburată
Zoriă sunet aducător de spaimă
Cât ape între maluri să se sbată

Intocmai ca și un vânt, ce prin călduri
Contrarii naște talazuri cumplite
Și 'n furie bate biciuind păduri

Și crengi rupând le-asvârle risipite,
Și 'n pulbere 'mbrăcat trufașu-i drum
Gonește 'n adăpost păstori și vite.

Lăsându-mi ochii-apoi: privește-acum
Acolo sus pe spuma cea antică
Și pe unde-i mult mai gros cumplitul fum.

Precum când simt năpasta inimică
Se 'mprăstie un stol de broaște 'nspăimântate
Și-adânc s'afundă prin nămol de frică,

Văzut-am mii de duhuri ruinate
Fugind de unul ce-l vedeam că iese
Prin pas trecând pe Stix cu tălpi uscate.

Prin față-i stânga și-o trecea adese
De-oparte dând acel fum gros și greu
Și-atât eră, de ce pareă să-i pese.

Eu bine — atunci știam că-i sol diviu,
Mă 'ntorsei spre poet, iar el spre mine
Cun semn, să stau pe loc și să mă 'nchin.

Oh cât pareă de mănios cum vine!
Sosi la poartă și-o deschise — apoi
Cu varga lui, căci larg sări de sine.

Goniți din cer, și-al lumii 'ntregi gunoi,
Vorbi trecând pe pragul încăperii,
De unde această sumeție în voi?

De ce 'ncăpăținați v'opuneți vrierii
A cărei scopuri nu pot fi distruse
Și care-ades v'aduse spor durerii?

Ce ajut a face sorții 'mpedecare?
Ați și uitat că Cerber nu înzădar
Și gât și ceafă făr' de păr le are?

Se 'ntoarce apoi pe-același drum murdar
Și n'a vorbit cu noi, cum n'are — aminte
Să stea, un om durut de-un alt amar,

Decât al celui, care-i stă 'nainte.
Văzând că poarta nu ne-o mai incuie
Noi mersem deci, veghiați de vorbe sfinte.

Și 'ntrând, căci n'a fost nimeni se s'opue,
Eu cel-ce atâta dor se văd avui,
Cum poate fi și atare-o cetățue.

Când fui în ea, privind în jur văzui,
Enorm un câmp întins, în ori-ce parte,
Și plin de plâns și cazne-adâncul lui.

La Arles unde Rodanu 'n bălți se 'mparte,
Sau cum la Pola 'n față cu Cornarul
Ce-ai țării țermi spălându-i, ne-o desparte.

Morminte multe 'ncolnicesc hotarul,
Așa era și-aici în ori-ce loc
Ci-aici, firește-i mult mai mare — amarul.

Căci în morminte arde 'ntins — un foc
Ce-așa le 'ncinge, că mai roș nu poate
Se facă fierul arta, cu ori-ce mijloc.

Și-al lor capac era deschis la toate
Și plâns esia din ele-amar, cât pare
Că aeve — un neam arzând pe el îl scoate.

Iar eu: măestre, cine-i oare neamul,
Aici 'ngropat în tainice morminte
A cărui vieță ne-o tradează plânsul?

Căznesc ereticii aceste scrine,
Și-adepti de ori-ce sectă, el mi-a spus,
Și's mult mai mult, decât ai crede pline.

În ele — asemeni e cu-asemeni pus,
Dar n'au un chin egal, ci după treaptă,
Și-apoi pe-un drum, ce e între zid, ne-am dus,

Și-acești martiri, întorși pe mâna dreaptă.

Duplicitatea moralei moderne.

— de Dr. O. Prohászka. —

Lumea modernă e în continuu frământată de multe chestiuni și probleme arzătoare; orizontul ei intelectual e învâlit de nori întunecoși, drept aceea și păreriile ei despre lume sunt ca și curentii unui ocean chaotic, iar în sbuciumările-i publice troznesc închieturile ordinii sociale; dară pe cât de chinuită e această societate, atât de viu și de pătimaș îi este dorul de vieță. În congrese și în manifestări sociale se sbate după vieță, în știință se luptă în potriiva bacilului, a molipsirii și a otrăvii; în întruniri și asocierile publice vrea să pună țărături și zăgaze peririi.

Să te miri apoi dacă după toate aceste ea simte o plagă grea, poate cea mai grea, care există în lumea morală și în ordinea socială, dacă ea ventilează în continuu una dintre celea mai rușinoase nevoi, și se luptă, ca să afle ideea mântuitoare? Plaga aceasta, nevoia aceasta morală este părerea frivolă lătită despre morala bărbătească, carea admite doi codici de morale, unul pentru bărbați și altul pentru femei, — carea propovăduiește o oinște cu două fețe și iartă bărbaților tocmai ceea ce le aruncă în față femeilor, — care legea morală o cumpanește cu două măsuri, negându-i puterea obligatoare față de bărbați: bărbatul e liber, muierea nu.

Aceasta-i morala bărbătească, morala bărbatului modern, carea proclamată și mărturisită cu atâta francheță, la toată întâmplarea este moda cea mai nouă, după carea numai una mai poate veni, moda cea mai de pe urmă, când se va emancipa și femeia asemenea bărbatului și egalitatea în corupțiune va fi desăvârșită.

Ajungând concepția aceasta în praxă și în vieța popoarelor ea se poate asemăna acelei mocirle mobile din Irlanda, ce iasă din afunzimi mlăștinoase, și nămolește livezi, păduri și câmpii; astfel aceea concepție se preface în mocirlă, mocirla prostituției, ce putrezește suflete, ofilește multe nădejdi frumoase, timpurii, produce în moravuri liberalitatea, carea la rândul său deschide calea vieții instinctive și zguduie cele mai însemnate instituții sociale: căsătoria și familia. Sistemul acesta schimbă căsătoria într'o minciună convențională, carea nu produce sânge și vieță, ci călbează și mucegaiu. Dintr'o astfel de

căsătorie răsare o generație slabă, infectă, degenerată, nepotrivită nici pentru întreprinderi spirituale, nici pentru îmbrățișarea activității naționale, nici pentru iubirea din inima și din toată tăria a patriei. O generație, pe care frânghia păcatelor o târăe la moarte. Morala aceasta sporește ceata femeilor decăzute în așa proporții, încât numai cu numărul cloșanilor de prin cloace se mai poate asemăna; fața lor urâtă și văpsită este cea mai fidelă oglindă a moralității moderne, carea în virtute, lealitate și în cinste vede tot atâtea probleme; apoi prinsă în brațele acestora se împletește această societate modernă spre mormântul peririi. Morala aceasta îmbie terenul negoțului de fete, carele singur dovedește în deajuns barbarismul și lipsa de conștiință a lumii moderne și ne înfățișează bestia așa numită culturală »in Klakk und Frack.»

O literatură întreagă a vânturat problema aceasta; spusu-și-a cuvântul medicina, carea vede canalele vieții năpădite de noroiu și de mucegaiu, iară vieța dumnezească inficiată de moarte; spusu-și-a cuvântul pedagogia, carea escepționează creșterea de astăzi și căreia i-ar plăcea să rupă ascuțitul sexualismului îmbrășcat prin coeducație și prin lămurirea vieții sexuale. Spusu-și-a cuvântul pozitivismul, care ignorează puterile morale plăzuitoare și crede, că dacă va nobilita instinctele numai decât îi vor cădea în poală poamele coapte ale vieții caste; spusu-și-a cuvântul social-democrația, carea în imoralitate vede o urmare firească a întocmirii sociale învechite. Romanul și drama așisderea deslușesc conflictele aceste rușinoase; tot mai pătrunzător răsună ici și colo câte un glas de strigare, iar în fruntea întregii mișcări stă, precum să și cuvine, o Deborah modernă, o Jean Dêtre din veacul al XX. o fată tipică, Vera, carea ca femeie se scârbește de morala mincinoasă și fățarnică, ca logodnică se umple de groază de bărbatul molipsit și bolnăvicios, care vine la ea cu amorul său profanat; iar ca fitoare soție se uită cu o milă înfruntătoare la soțul său, care se apropie de dansa cu zdrențele forțelor sale trupesti și sufletesti. În jăluirea acestor femei curate cu inima și dornice de iubire, dară rușinate în amorul lor, se aude țipetul adâncimilor profetice a simțirii și suferinții. Le înghiață sângele în vine și cu dispreț rece se uită la aceia, cari vorbesc despre iubire, fidelitate sau adorare, ca și despre excursiuni, despre durerea de măsele, bri despre un târg de lână. Cu inima ofilită caută în jurul lor și se întreabă cu Vera: Oare să nu aibă bărbații moderni ambiție, putere și virtute? »Männer, seid ihr besser als dirnen?» Bărbaților întru cât sunteți mai buni decât cocotele? — Amărăciunile acestea storc sisteme din partea feministilor, cari au tot dreptul să zică: »Iată muieri bune, bărbații au creat și morala aceasta, precum tot bărbații au creat și celelalte forme sociale spre îndes-

tulirea instinctelor sale și pentru subjugarea femeii. În vechime ne-au asuprit și degradat până la robie, acuma introduc un nou codice de morală iarăș numai spre nimicirea și subjugarea noastră.

Ei dar cum a răsărit moda aceasta perversă bărbătească? Ni s'au schimbat poate simțurile morale, ori ploile milenare au spălătat muntele Sinai? Nu!

Față în față cu morala aceasta tristă în aceeaș vreme stă porunca simțurilor noastre puternice și naturale, străvechia poruncă a dumnezeestii voințe: »Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, eu sunt poruncitorul tău, eu sunt totul, absolut totul tău; să nu ucizi — sânge să nu verși! Să nu curvești — sânge să nu verși! Să nu furi — sângele și sudoarea altuia să nu răpești! Nici cugetele, nici fantazia să nu ți-le pângărești, căci pângărirea aceasta se străcură și în sânge! Sânge curat îmi trebuie, căci sângele susține sufletul! Conformează-ți așa dară vieța după ideile mele dumnezeesti. Numai prin disciplină vei putea dobândi curățirea naturii, și vei putea formă și gustă în tine însuși frumuseța morală. Puterea aceasta disciplinată și lămurită o vei pune apoi în toate așezămintele tale, aceasta o vei sădi și în căsătorie, în legătura aceea tainică dintre bărbat și femeie.

Curată să fie fata ca o floare zice lumea, curat să fie și tânărul ca raza soarelui zice ideea dumnezească! Etica nu-i sexualitate, ci este legea dezvoltării individualității conștie și înțelegătoare. Cu ajutorul ei își păstrează vieța forțele, hărnicia, flexibilitatea, taina gingășiei profunde și a entuziasmului; ea este forța sămânților și a popoarelor, ea este puterea forții morale, iubirea, abnegațiunea, suferința, fidelitatea și fericirea. Ea este vechiul și veșnicul temelii moral al vieții omenesti.

Dar noi nu ne-am alipit de acest temelii. În întreg procesul nostru istoric ne-a însoțit marea primejdie de a ne lăpăda de ideile mărețe și de voința tare; am pornit spre decadentă, spre povârniș. Caracteristica decadentii însă este, că oamenii văd în ideal povară și chin, o iarnă de nesuferit, de carea vrem să scape cu toate puterile.

Concepția aceasta lăncedă despre lume o întovărășește morala laxă, carea nu ne învață nici să poruncim și nici să ne supunem și astfel ne dedăm cu retragerea și cu îndoiala: o melancolie de nedescris ne copleșește inima și în locul soarelui îndoit al idealurilor mintea noastră e stăpânită de o singură, dar cu atât mai tatală zodie: șesul.

Zodia aceasta o numesc fatală, fiindcă unde stăpânește ea, acolo se întunecă cultura. Pentru că cultura înseamnă un suflet suveran, un spirit superior, ea crește individualități tari, armonioase, sexualismul îmbuiecit însă este o slăbiciune, carea destramă suflet, inteligență, spirit, individualitate și pune pe capul instinctului coroana

de guvernare. Șesul este o rodie magnetică, fatală, carea îl încântă, îl farmecă pe om, dară nu poate avea altă urmare decât prostituție, molipseală și degenerare, și încă ceva — poate pentru mulcomirea conștiinții — luptă în potriua femeii, căreia pe urmele lui Weininger, în timpul din urmă îi neagă chiar și demnitatea de om. Constelația aceasta a sexului o numesc fatală, pentru că istoria mărturisește, că popoarele cârmuite de sexualism sunt pe calea peririi. Roma a apus sub domnia Venerei lumețe (Venus vulgivo); geniul Greciei s'a stâns când a intrat în zodia sexului; și iată, că lumea modernă bate aceeaș cale! Bărbații moderni ai timpului nostru se cufundă în băltoace parfumate; intră — fără să aibă ceva sentimente — în relațiuni triviale, fără vieță, risipind în amoruri plătite ce nu mai pot repara cu nici un fel de sport, aruncă dela sine moravurile bune ca o zdreanță. Și crima aceasta devine obicei, și lașcivitatea aceasta mârșavă sentiment comun.

Și acuma, ce ne-ar putea ridica iarăș la morală?

Positivismul și social-democrația la nici o întâmplare. Dela aceia, cari toate vițiile le pun în cărca societății, iară în om văd numai un Pipăruș Petru ori o marionetă, multă încordare n'avem de ce așteptă. Cine nu recunoaște greutățile traiului și ale căsătoriei și prin urmare îngrijorarea cea mare ce o reclamă astăzi moralitatea, vârtutea și omenia? Cine se poate însufleși pentru stările sociale moderne și să ție la ele? Eu unul chiar de loc nu. Dară pentru aceasta eu nu aș sugrumă morala bărbătească punându-mi încrederea în amorul liber, în maternitatea liberă și până nu se proclamează acestea să țin de zădarnică ori și ce luptă.

Nu, și iar nu! Atât săracul cât și bogatul, căsătoritul cât și necăsătoritul ar putea fi cuprinși de pasiuni, dară pentru ca să nu cedeze avem lipsă de puteri morale. Dar tocmai acestea le desconsideră positivismul și social-democrația.

Nu cunoaștem organismul societății venitoare; atâta însă, ori cum va fi, știm cu siguranță, că fără morală, fără disciplină, fără stăpânire de sine, fără putere sufletească, fără voință regulătoare, fără abnegațiune și fără resignare n'o să putem trăi; lucrările acestea sunt individuale, pe catri trebuie să și-le însușească ori cine, și dacă nu și le însușește va fi păcătos în ori care paradis social-democrat s'ar află. Amorul, oricare ar fi ordinea socială, este înlănțuirea exclusivă și contopirea intimă și deplină alor două suflete, ceace, divorțul și amorul liber consideră de monstruositate și sacrilegiu psihologice.

Nu, nu este de folos nici estetica aceea, carea ne învinovățește cu erezie și ne îndeamnă cu Dr. Nop din München, ca să ne scăpăm »von den dualistischen Wahnvorstellungen, denen

zufolge alle Weltfreudigkeit sündhaft die Schönheit des Menschenleibes ein Mundwerk der Hölle und der Geschlechtstrieb eine böse Begierde ist.« (Beiträge zur »Allgemeinen Zeitung«) — de închipuirile nebunești dualistice, după cari toate bucuriile sunt păcătoase, frumuseța trupului omenesc o făptură spurcată a iadului, iară instinctul sexual o poftă rea. — Nu trebuie să ne scăpăm de erezia aceasta pentru că nici nu petrecem în ea. Pentru noi trupul frumos este opera lui Dumnezeu, iară strămurul sexual este voia lui Dumnezeu, și tocmai pentru că păcatul strică opera lui Dumnezeu și falsifică voia lui Dumnezeu, tocmai pentru aceasta ne tânguim noi. Să nu stricăm și să nu falsificăm voia lui Dumnezeu; fie strămurul sexual voia lui Dumnezeu și nu o pasiune neorădută, fie putere omenescă și nu dobitocească; desvoalte-se trupul frumos în puterea sufletului și a intelectului, dar să nu geamă sufletul într'un cuib de mucegaiu pornit spre destrămare și putrezire. »Corpora plus quam humana« numai așa prosperează, dacă în ele bat »animae plus quam humanae« și dacă ele trăesc în împărăția moravurilor curate și nobile și în a disciplinei riguroase.

Nu ne folosește nici educația spartană propusă de Bebel; nici coeducația atât de slăvită acuma. Ei îl consideră pe om numai de o ființă instructivă, pe care vrem să-l întărească prin gimnastică și astfel să-i tâmpească boldurile sale. Sunt bune toate aceste, dară sunt mijloace secundare. Voința nu se poate exclude din nici o creștere și nu putem așteptă toate numai dela nobilitatea instinctelor. Puterile morale sunt doară mai pe sus decât instinctele inconștiente, ele vrem să se valideze, așa dară nu-i iertat să le tratăm numai ca pe niște funcțiuni simple. Avem spirit și suflet, care recunoaște împotriva instinctelor și pasiunilor o lege morală veșnică; aceasta este spinarea oricărei creșteri spartane și a ori și cărei coeducații. Dacă se validează puterea aceasta, atunci reușește creșterea spartană, iară coeducația în anumită măsură nu strică ci e chiar de folos. Cu 50 de fetițe am umblat însumi la școală și iată-mă teafăr.

În fața tuturor acestora, datoria noastră de căpetenie este dedarea generațiilor la o anumită silă morală.

Să nu se smintească nimeni la auzul acestei expresiuni riguroase: »Silă«; prin »silă« vrem să se înțeleagă cât mai bine conceptul de »putere«. Doară și s. Scriptură vorbește de »silă«, pentru că în împărăția cerurilor nu vor intra toți lăaturalnicii și molaticii, ci »ceice se silesc o voi ajunge pe ea«, adeca aceia, cari au voință de fier, violentă chiar.

Astfel de suflete tari, silnice însă nicăiri nu se pot crește mai bine ca în biserică, carea răzimată pe s. Evanghelie nu propovăduiește numai, că sufletul și curăția sufletului e co-

noara cea mai aleasă, ci ne întetește puterile morale, ca să iubim totdeauna. Tot este mai bun și mai de frunte. La școala cea curățitoare de viață să ne examinăm și să mărturisim păcatele, cântă. Ne brăzdează întru dorului vieții veșnice, și al groazei de moartea veșnică. Numai inconștienta de sine, numai nepăsarea mecanică e în stare să zădărnicească ori să invalideze o astfel de pedagogie dumnezească. Creștinul conștient se mândrește cu aceste instituții sublime, și intră mai cu încredere în scaunul de mărturisire, decât în sala de prelegeri ticsită a drului Forel ori în ședința festivă a oricărui congres etc.

Dar precum ne luptăm pentru creștere viguroasă și virtuoză, tocmai așa perzecutăm mulțimea bacililor infectanți. Perzecutăm literatura și arta exagerată, căci acestea produc atmosfera infectantă și rău mirositoare și molipsesc viața intelectuală a oamenilor moderni. Tendința lor este o molipsire sistematică. Precum căciocările amărate sunt cuiburi de boale lipicioase, întocmai așa împrăstie literatura și arta cuprinse de boalele sexuale germeii senzualității și a molășirii voinței. Germeii aceștia pricinuesc moarte, — a omorî însă e oprit și a otrăvi nu-i iertat. Și dacă în general nu-i iertat, atunci nici presei și nici artei nu i-se permite aceasta. Până când vom mai lovi în cap ideile cu fraze, iar moralitatea și viața națională cu îngrijirea pentru libertate? Libertatea nefărmită a presei și a artei e fariseism curat, ei acoper mormântul stricăciunii și al moralității cu stindardul strălucitor și vrednic de stimă al libertății spiritului.

Milieu patologic îl mai agravează și indulgența blazată și lasitatea convențională a inteligenței moderne, care închide fără simțire ochii la văzul păcatelor. Tinerilor le stă în voie ca, aruncându-se, cu învoirea tacită, de mulțori expresă a părinților, a mamei chiar, a medicilor liberali în mocirlă, să bălăcească prin murdării și orgii, ca mai apoi căsătorindu-se să ruineze, orice e mai crud, să alunge în brațele necredinții niște ființe nevinovate și tinere. În aceeași vreme aceeași morală socială pe fete le crește într-o atmosferă ca de florărie pentru ca să se trezească încărcate fără nici o tranziție, cu cele mai grele datorințe, amăgite în chipul cel mai jalnic, prăpădindu-se astfel, împodobite cu sentimentele cele mai frumoase, mai curate și mai nobile.

Vina o poartă societatea. Cu tot dreptul se plânge logodnicul anonimei Vera: »Societatea ne-a crescut astfel, ea ne-a învățat, că ce să cinstim și ce să iubim și greșelile acestei societăți mârșave și corupte ne prăpădesc

pe noi». Și iarăși: »Crede-mă Vera, că societatea ne sapă nouă mormântul, societatea, carea nu numai, că tolerează păcatele secrete ci le și favorizează, apărând, ocrotind și punând sub scutul legii melegărele boalelor și ale molipsirii. Amețeala sburdalnică a tinereții ne duce în rătăcire. Cu simțăminte morale zdruncinate și adese cu sângele infectat intrăm în vrâsta aceea, când ar trebui să dăm inima întreagă în schimbul altei inimi și când în sacramentul căsătoriei ar trebui să ne schimbăm traiul». Iată scuzele tinereții, iată scuzele lumii moderne! (?)

Eu însă nu primesc scuzele acestea și rog societatea și în rândul prim tinereții de sex bărbătesc să nu-și pună mâinile numai pe inimă ei și pe mănunchiul sabiei și să lupte. Frazele nu umblă; tânguirile lașe nu ajută nimic; fiecare să-și încordeze puterile morale de câte ori i-să ajută sângele și să strivească cu dispreț pe cioclii moravurile sale. Să nu ne impună nimenea și nimic ce-i imoral. Nici chiar nebuniei împărătești să nu-i permitem, ca să bălăcească în averea, viața și în sângele nostru. Dacă oamenii de renume, profesorii de pe la universități, sunt buni legați ori duși în casa nebunilor; să nu ne închinăm nici unui sistem filozofic, care ne sdruncină ori inficiază moralitatea.

Lege fiecare simțul moral cu viața conștientă religioasă. În spovedanie și în cuminecătură fiecare să vadă instituția morală de mână întâi și astfel să le și folosească. În comorile morali fiecare să privească poruncile lui Dumnezeu, iară în abuzeala parfumului, a fumului de cigaretă și a saloanelor ușuratică să vadă fumegătorul munte Sinai. În flectările sleișilor cavaleri de meserie și a domnișorilor ce improască în religie să nu-și uite de tunetele naturii răzbunătoare și să meargă cu curaj înainte pe căile Domnului și ale moralei.

Cătră mame și cătră medici încă vreu să îndrept câteva cuvinte; pe mame le rog să-și iubească și feciorii întocmai precum își iubesc și ocrotesc fetele; în privința aceasta și lucrul înjumătățit e păcat și prin indulgență față de fii păcătuiesc împotriva fetelor lor. Pe medici îi rugăm cu Dr. Neisser, o mare capacitate medicală, ca neîntrerupt să admonieze pe locuitorii orașelor, că desfrâul moral în care petrec locuitorii înseamnă moartea trupului și a sufletului, și dacă îi ferți de locuințele infectate, de fum și de funingine, de covoarale desmierdătoare, de aierul puturos, ușurați-le, rugămuvă, și răspunderea sexuală.

Femeile încă să accentueze concepția morală serioasă. Idealul să le fie Vera. Să nu dea crezământ scrierilor superficiale. Pretind egalitate de drepturi? Elupte înainte de toate pe seama bărbaților egalitatea etică și cultura morală. Aceasta este cerința

cea dintâi și pretenziunea principală a feminismului adevărat și a demnității femeiești.

În legătură cu aceasta reflectez și la datorința serioasă a bisericii. Eu nu desprețuiesc tovarășia de arme a nici unui soldat al virtuții. Știu însă, că chemarea de frunte a bisericii e să lucreze, să crească, să lupte acolo unde trebuie și să pună stavilă corupției morale, și să aducă pe cei morți la viață. Pentru că nu în negura concepției teoretice, ci pe terenul virtuții și a vieții se desleagă întrebarea: pe a cui parte este dreptatea? Pe a celuiia, care dispune peste viață; aci și-a implântat evanghelia drapelul său cu inscripția: viață nouă, nescată și veșnică. Imi stă în putere să dau viață și să produc viață, asta-i mărturia chemării, pregătirii mele. »De resurrectione mortuorum ego iudicor... Spre a-ți dovedi chemarea dumnezească te provocî la puterea de a scula morții? Fie, iată mortul; societatea falită în simțuri morale; poftim și-o înviază!

Să credem, că-l va învia; pentru că întâi și întâi varsă în ea suflet, o dedă la reverință profundă față de Dumnezeu cel mare și măiestos, izvorul idealelor, al legii și al puterilor; iată religiunea; la cinstirea dreptului și al averii în care stă dreptatea, — la cinstirea tatălui și a mamei, în care stă supunerea, la cinstirea proprie, a sufletului și a trupului propriu, în care stă curățenia. După aceea ne arată o individualitate curată, nobilă, vioaie, măreață, dumnezească, după care să-și formeze tot omul individualitatea sa întreagă și — în sfârșit — ne dă și puterea de lipsă mărturisire și Euharistie, cari în sufletele credincioșilor se prefac în izvoare făcătoare de viață. Dară dacă biserica înviază, societatea să nu o ucidă, ci să dea mâna cu biserica: societatea, rațiunea și credința, etica și grația, și atunci vor fi în stare să deslege problema aceasta mare, să producă viață curată, frumoasă, puternică, fără comerț de fete, înfrumusețată cu stimarea femeii, cu virtuți bărbătești și cu amor curat.

Tradusă de Iuliu Maior.

Cugetări.

Femeinicia unei plămăziri rezidă în adevărul netăgăduit ce ea-l cuprinde.

*

Ca să trăiești bine, trebuie să cunoști viața.

*

Numai cei proști se îngâmă de laudele ce li-se aduc.